

Un Tomb

Masquefa - Març 2002

CONEIX LA NOSTRA HISTÒRIA

ELS CARNAVALS A MASQUEFA

El mes de febrer de cada any, es temps d'alegria, d'alliberament de desigs i disbauxa col·lectiva, doncs arriba el carnaval. Aquesta festivitat recull, enmig del cicle festiu de l'hivern, tot un seguit de celebracions i cerimonies vinculades a un ritual que vol afavorir el pas de l'hivern a la primavera, i que els seus orígens es perden en la memòria dels homes.

El carnaval és una festa pagana i el seu nom prové del llatí " carnes avalis" que vol dir carns prohibides, ja que precedeix la Quaresma, període de dejuni, penitència i contenció pels cristians. Antigament la Quaresma era religiosament respectada i durava set setmanes fins la Pasqua Florida.

La festivitat del Carnaval s'inicia amb el Dijous Gras, la tradició diu que és un dia per gaudir d'uns menjars greixosos. El Carnaval és un culte a l'excés abans de l'abstinència, és com la festa del món al revés, i consisteix en la elecció d'un rei esbojarrat anomenat "Carnestoltes" que arriba el dissabte posterior al Dijous Gras amb la seva comitiva i llegeix el seu pregó, durant uns dies deixa fer aquelles coses que durant l'any estan mal vistes o prohibides, tothom es disfressa, balla , juga, canta, menja gras i fa bromes, però aquest rei dura poc es posa malalt i el dimarts es mor, al dia següent el Dimecres de Cendra se'l crema i s'enterren les seves cendres, es el popular enterro de la sardina, amb ell s'acaba la festa i comença la Quaresma.

Els elements bàsics del Carnaval català són: les mascarades, colles disfressades que fan gresca pel carrer, el rei "Carnestoltes" (anomenat popularment Peirot, Marraco, Banyut, Espariot o Vidalot), els balls, les disfresses, els predicots i els captiris de menjar per l'àpat col·lectiu.

Aquestes populars festes es celebraven a Masquefa des de temps immemorials, però es a partir de la dècada dels anys 20 del segle passat quan es desenvolupen extraordinàriament. La rivalitat entre els partits de la "Vila" i del "Serralet" estimularà la competència en l'organització de dos carnivals paral·lels i simultanis tal i com feien amb altres festes.

El dijous gras era celebrat a totes les cases per igual on no podien faltar a taula les botifarres d'ou, les truites o les coques de llardons, però la celebració dels balls cada barri l'organitzava a la seva seu social. Els de la "Vila" al Casino Popular Recreatiu (Av. Can Valls s/n, actual cinema de Masquefa) i els del barri del "Serralet" al local de la Unió Masquefense (Crehueta 42, actualment una floristeria), es disputaven la millor festa de disfresses pel dimarts tarda i nit.

El dimarts a la tarda s'havien organitzat fantàstiques ruas de carnaval, encara es recorden a la "Vila" les de la dècada dels anys 30, on fins i tot desfilaven a cavall i amb disfresses llogades a Barcelona. La nit del dimarts es celebrava el gran ball de carnaval on les sales de ball s'inundaven de serpentines i papers de colors al ritme de cerimoniosos i antics balls com la Pavana, la Contradansa, la Masurca, la Polca i els Rigodons i d'altres més populars com el vals del Fanalet, l'americana dels guapos i el

ball del rap. L'últim ball de carnaval (1936) es va viure molt intensament al barri del Serralet on no s'havien vist mai tantes disfresses com les d'aquell any.

Un dels actes més esperats en el ball de dimarts era "fer les paelles", un grup de joves disfressats de fantasmes amb llençols embolicats, apagaven les llums del local i encenien una paella que contenia esperit de vi amb safrà, aquesta combinació química feia una flamarada de color groguenca, quan els "fantasmes" acostaven la paella a la gent del voltant aquests semblaven cadàvers i feia autèntic espant de veure-ho. Els dimecres al matí les orquestres llogades feien la desfilada pels carrers del poble mentre els organitzadors recollien el menjar que els hi donaven per les cases com era tradició, al migdia amb els aliments recollits es feia un àpat col·lectiu, generalment es feia una sopa de col, bròquil amb allioli, botifarra a la brasa, fruits secs i vi per beure. Després del dinar a la tarda tothom es preparava per anar de processó, doncs a la nit s'enterrava el carnestoltes (ninot fet de palla) en mig d'una gran conya i "plors" era portat per quatre enterramorts a sobre d'un balart. Posteriorment era cremat en una gran foguera i les seves cendres eren enterrades (enterro de la sardina). A partir de les 12 de la nit quedava absolutament prohibit els balls i la gresca doncs començava la Quaresma.

Aquesta festivitat va desaparèixer com a tal després de la guerra civil, en què totes les manifestacions laiques varen ser reprimides. A finals dels anys 40 es van tornar a organitzar balls de disfresses al local del "centro Nacional" (actual cinema) això sí, ningú es podia tapar la cara amb una màscara i quedaven prohibides les manifestacions espontànies al carrer.

Xavier Perez Fornés

Fonts Orals: Àngel Matas, Lluís Esteve.

Bibliografia:

- La Revista, Num. 4. Conèixer.... el carnaval
- El Carnaval, Mirall N4
- Joan Amades, "El carnestoltes a Barcelona el S. XIX è. B.C.N Biblioteca Tradicions Populars 1934
- Àngel Matas, "Costumari de Masquefa" 1994.